

Stanové městečko Campo Hobbit. Keltský kříž, zde užitý jako nacistickou vlajkou inspirovaný prapor, se stal symbolem hnutí, jež z Tábora Hobit vzešla.

Autor: John Last

Bilbo Pytlík není zrovna typickým hrdinou árijské rasové fantazie. Jen sotva si dokážeme představit, jak Tolkienův chlupatý, poživačný hobit po vojensku pochoduje chodbami Dna Pytle nebo v pastorální scénérii Kraje pořádá masová shromáždění.

Pro tisíce italských fanoušků fantasy se však hobité stali symbolem radikálního hnutí, jež usilovalo o vytvoření nové image fašismu a obrodu krajní pravice.

Tolkienovi k lidem nedůvěřiví půlčláci rozhodně nepřipomínají klasické fašistické hrdiny a jejich cesta k ikonickému postavení na italské krajně pravicové scéně je natolik pitoreskní, že bezmála působí dojmem, jako by vzešla z Tolkienova pera.

Krátce před prvním vydáním Tolkienova *Hobita* v roce 1937 fungovala Itálie jako ohromná laboratoř experimentálního myšlení. Futuristé skládali hudbu sestávající výhradně ze zvuků motorů, marxisté z vězeňských cel brojili proti „kulturní hegemonii“ a teosofisté usilovně pátrali po důkazech o existenci primordiální „kořenové rasy“.

Tímto intelektuálním kvasem prošel i jeden z nevlivnějších fašistických filozofů vůbec: **Julius Evola**. Ten si volně vypůjčoval z východních i západních tradic a ve svém *opus magnum*,

knize *Vzpouza proti modernímu světu*, popisuje dějiny evropské civilizace jako nezvratně sestupnou trajektorii. Příčinu tohoto úpadku paradoxně shledával v pokroku – který podle něj znamenal vzdalování se mytickým tradicím a věčné moudrosti, směrem k industrializaci, kulturnímu míšení a zmatku.

Evola viděl řešení v radikálním programu vzkříšení mýtů „tradičních“ společností ve sféře umění, náboženství i – coby první krok – politice. Fašistického vůdce Benita Mussoliniho Evola zprvu považoval za velký příslib obrody „tradiční“ společnosti a dokonce pro něj sepsal doktrínu „duchovního rasismu“, v níž různé rasy seřazoval podle jejich blízkosti věčné či „pereniální“ tradici.

Jakmile ale přišla válka, Mussolini v Evolově testu ideologické čistoty selhal: Itálie přijala více „vědeckou“ rasovou doktrínu a „progresivní“ rétoriku, čímž se moderní fašismus ukázal být tak trochu evolovským antikristem – z kdysi vzývaného zvěstovatele zlatého věku se stal urychlovač ještě prudšího úpadku.

Z mainstreamu vytlačený Evola sice vyšel z módy, ale prvky jeho filozofie, známé jako „tradicionalismus“, svatokrádežně vykukovaly na okrajích hlavního intelektuálního proudu. Jako Tolkienův Prsten moci odpočívaly v klidu a čekaly na svou příležitost.

Zatímco Evola o radikálním rozchodu s modernitou filozofoval, J. R. R. Tolkien jej žil. Po dlouhých letech takřka mnišského života na katedře anglistiky středověké univerzity, kde si tvůrčím způsobem pohrával s anglosaskými mýty, vydal v roce 1937 Tolkien *Hobita* a o skoro 20 let později pak *Pána prstenů*.

Hned od jejich vydání se řada kritiků pokoušela v dobrodružstvích Společenstva nalézat skryté alegorie skutečného světa. Pro svůj rasový esencialismus a černobílé pojetí morálky byl Tolkien často obviňován z kryptofašismu.

„Dobro a zlo jsou oddělené jako olej a voda“, napsal Robert Westall v recenzi z roku 1981. „Skřeti slouží jen jako potrava pro meče hrdinů, určená k masakrování, naházení na hromady a spálení. Dostává se jim podobného zacházení jako krysám“.

Plakát na Campo Hobbit I. Tábor Hobit byl inzerován jako prostor pro politické aktivisty, hudebníky i grafické umělce, kde budou moci vytvořit nové

Někteří kritici také četli Bilbovu oddanou náklonnost k venkovskému životu v Kraji jako doklad buržoazního elitářství. Podle jiných zase měly mordorské hordy se svými nekonečnými počty a cockney přízvukem představovat chudé pracující Tolkienovy éry a nebezpečí proletářské revoluce.

Ještě další si pak nenucený postoj knižních hrdinů k masovému vraždění skřetů vykládají jako známku jejich skryté genocidní

„alternativní“ kulturní přirozenosti.
hnutí.

„Hobité nejsou jen dobrosrdeční, pohodlní a dobroty si dopřávají požitkáři“, napsal literární kritik Peter Firchow. „Pod vlivem mocného čaroděje a skupiny bojechtivých společníků se z nich stávají úplně odlišná stvoření, jejichž činy místy odkazují na to nejhorší z novějších evropských dějin“.

Tolkien na tyto kritiky nereagoval a odmítal i jakékoliv paralely svého díla k politickému dění ve světě. Přesto se v hrubých obrysech jeho snaha vzkřísit a nově interpretovat staré anglické mýty do jisté míry překrývá s Juliem Evolou.

Jejich cesty se nikdy nezkřížily a ani v poválečném období, kdy oba sdíleli odpor k americkému kulturnímu imperialismu, nebylo Tolkienovo dílo v anglofonním prostředí nikdy spojováno s tradicionalismem.

Když ale roku 1971 vyšel *Pán prstenů* poprvé italsky, vybublala pod povrchem se ukrývající politika jeho nebojácných hrdinů na povrch. Řízením osudu se totiž kniha objevila v době, kdy mohla silně ovlivnit italskou kulturní scénu: zkraje 70. let procházela totiž země kulturními otřesy srovnatelnými s těmi, jež Evola zažil po 1. světové válce.

Kulturní nadvládu levice, utvrzenou porážkou fašismu, tehdy začalo v Evropě narušovat nové hnutí označované jako *Nouvelle droite* neboli „Nová pravice“. Ta se distancovala od fašismu svých otců a hrůz nacismu, a namísto toho se hlásila k „fašismu“ svých dědečků, nebo ještě lépe prapradědečků – tito „fašisté“ ctili pohanské bohy a toužili po návratu do prostších časů kulturní homogenity a etnocentrismu.

V Itálii, kde mohlo navazovat mj. na Evolou položené filozofické základy, slavilo hnutí značné úspěchy. V očích rozčarované italské mládeže jako by tak Tolkienovy knihy ztělesňovaly vznešený boj tradičních společností proti plíživé hrozbě industrializace, progresivní politiky a skupinového myšlení.

Tolkien se tak pro seriózní zájemce o italské „neofašistické“ mládežnické skupiny rychle stal povinnou četbou. Ale i když nad dobrodružstvími Froda se Samem upevňovali své svazky, mnozí se i nadále v prostředí kulturní nadvlády levice cítili izolovaní a obklíčení.

Na transparentu stojí: „**Evropská mládež bojuje proti / komunistické subverzi / kapitalistickému otroctví**“. Účastníci akce se sami považovali za průkopníky „třetí pozice“ mimo pravici i levice v italské politice.

To se však roku 1977 předáci italských krajně pravicových stran a hnutí mladých pokusili změnit. Přišli s ideou fašistického Woodstocku, dvoudenního „návratu k přírodě“, jehož jednotícím motivem mělo být právě Tolkienovo dílo. Nazvali jej „Tábor Hobit“.

Akce konaná v žáru ostrého červencového jihoitalského slunce byla rovným dílem hudebním festivalem, tolkienovským seminářem a anarchistickou komunou. „Pódium plné hudebních nástrojů a zesilovačů, barevné stanové městečko, stánky s plakáty, tretkami, knížkami a tričky“, zapsal si jeden z účastníků do deníku.

Bylo to něco mezi happeningem Occupy Wall Street a festivalem v Glastonbury, příznak fašismu však nikdy nebyl příliš daleko. „Asi tucet svalnatých chlápků, označených páskou s keltským křížem, dohlíželo na pořádek,“, čteme v deníku, kde autor optimisticky dodává: „Účastníci jsou hodně rozmanití, převládají samozřejmě fašistické účesy, vojenské oblečení a černé kapesníky, někteří ale mají i dlouhé vlasy a plhovousy“.

Šéf krajně pravicového Movimento Sociale Italiano (MSI) Generoso Simeone promlouvá k účastníkům Campo Hobbit. MSI bylo jedním z pořadatelů, po velice úspěšném Campo Hobbit III v roce 1981 však hnutí paralyzovaly vnitřní třenice.

Z fúze mládí z prostředí radikální levice i pravice měla podle organizátorů vzejít vlna tvůrčí aktivity nové tradicionalistické literatury, filmu, hudby a umění – a mezi stany Campo Hobbit skutečně pár hudebních skupin vzniklo.

„Byla to svoboda, oproštění se od přežitých starých postupů a mentálních návyků“, říká Mario Bartoluzzi, frontman tradicionalistické skupiny *Compagnia dell’Anello* („Společenstvo Prstenu“), která byla založena na této akci. „Všichni jsme se toužili nějak dostat ven z ghetta vyloučení“.

Řada účastníků sama sebe viděla jako průkopníky snah o překonání duálního charakteru italské politiky spojením levicových společenských kritik s militantností fašismu. Pod povrchem slavnostního ducha akce se však podle historika fašismu Rogera Griffina skrývala i ambice „přepsat“ jazyk hippie levice Evolovou tradicionalistickou filozofií.

Campo Hobbit se dočkal dvou úspěšných pokračování s tisíci návštěvníků. Rodící se koalice se však rychle roztříštila a do poloviny 80. let se tak Nová pravice znovu ocitla na okrajích politického spektra, kde byla spojovaná především s antikomunistickým terorismem. Jakkoliv se čas od času přiblížila politické moci, nikdy se jí nepovedlo dosáhnout kulturní dominance nad jejími protivníky na progresivní levice.

V posledních letech však přece jen došlo k určité obrodě. Letos (2017) v červenci uspořádala italská Nová pravice „Campo Hobbit 40“, pokus vzkřísit po 40 letech ducha původního

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

setkání. Nově nalezené oblíbenosti se těší i Evola, zbožňovaný částí americké alternativní pravice.

Politické vyznění Tolkienova díla pak zůstává stejně nejednoznačné jako kdykoliv předtím a Středozemě tak je i nadále prázdnou scénou, na níž si ideologové všech možných odstínů inscenují svá politická představení. Ani šesti celovečerním filmům a nespočtu imitátorů se nepovedlo přivést tradicionalistické kritiky díla do mainstreamu.

Revolucí okouzlení Tolkienovi fanoušci by si tak možná měli vyslechnout slova jeho nejtvrďšího kritika Michaela Moorcocka: „U Tolkiena má každý své místo – a je s ním spokojený. Jdeme tam a zpět, kde vše začalo. Není úniku, nikdy se nic nemění a nikdo se proti řádu tohoto uspořádaného světa nebouří“. Tolik tedy k revoluci.

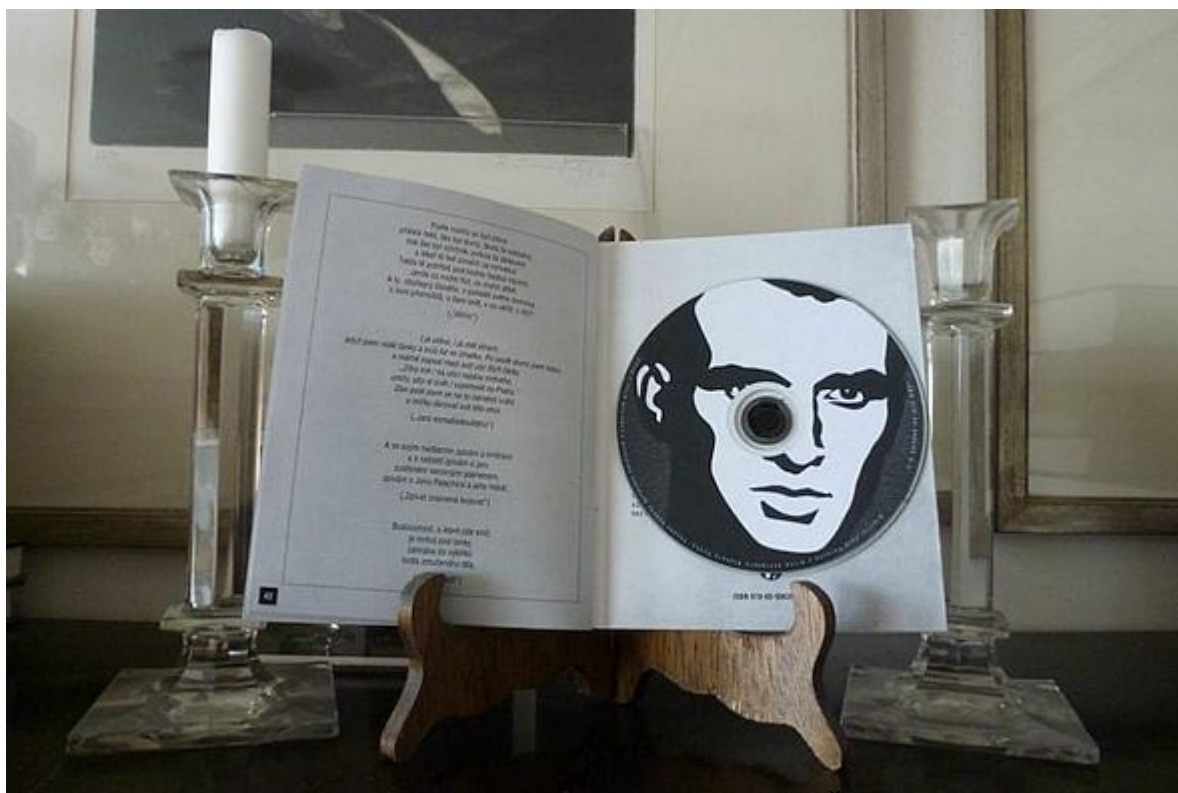
Článek Johna Lasta [How ‘Hobbit Camps’ Rebirthed Italian Fascism](#) vyšel na stránkách Atlas Obscura 3. října 2017.

***

K tématu doporučujeme námi vydanou publikaci

Písně pro Jana a Prahu: za Evropu!

Ať nám uznání, ba úcta, s níž tito Italové staví Cecha Palacha po bok věčným evropským vzorům hrdiny a mučedníka, zahřeje srdce...

Titul obsahuje sedmnáct z italských přeložených textů písní z let 1969 až 2003, medailonky interpretů, obrázky a fotografie, poznámky, odkazy a také cd s původními nahrávkami, v žánrovém rozpětí od folku přes kabaret po melodický rock.